

Для декорування і захисту. Фарби - історія їх виникнення і розвитку

дата публікації: 2019.05.06

Фото. Gargas: руки (негатив).

Чи замислювалися ви над тим, де, коли і яким чином були винайдені фарби? На цю тему існує декілька теорій, які відрізняються і місцем, і часом винайдення фарб.

Найдавніші сліди використання фарб

До сьогоднішніх днів дійшли тільки одиночні приклади застосування фарб в доісторичні часи. Найбільш відомі з них наскельні малюнки, які були знайдені в різних куточках земної кулі.

Найстаріші з них було створено приблизно 40 000 років тому, і вони знаходяться в Європі, Азії, Австралії, Африці та на Тихоокеанських островах. Для їх створення найчастіше використовувалися два методи, разом і окремо: вигравірувані або видряпані з допомогою кам'яного долота/скребка на площині скелі лінії, а також малюнки, створені з допомогою дерев'яного вугілля і мінеральних барвників, наприклад, червоної або жовтої глини, а також речовин, які містять барвні сполуки металів, найчастіше заліза з додатками зв'язуючого матеріалу у вигляді жиру, рослинного соку, крові або яєчного білка. На одному з наскельних малюнків з Австралії, який було створено близько 40 000 років тому, і який досі дивує своїми живими кольорами, знайдено досить оригінальну "фарбу".

Наші предки використали як чорний барвник один з різновидів грибів, що ростуть в цій

місцевості. Ці гриби досі ростуть на малюнку і кожне їх покоління забезпечує незмінність його кольору. Може це правильний напрямок, щоб з допомогою генної інженерії розробити "живі" фарби, які самі будуть регенеруватися? Можна також припустити, що саме в ті часи було відкрито фарбування методом розпилення. Існують наскельні малюнки долонь, які створили, скоріше за все, розпиленням з рота фарби на поверхню каменю закритого долонею. Таким чином доісторичні малярі відображали контури своїх рук на скелях і зберегли їх для нащадків. Зв'язуючою речовиною використаної фарби були білки, які містяться в людській слині.

Фото. Наскельний малюнок людської фігури з кремнієвих копалень в місті Опатув (Польща), 3900-1600 років до н.е. Фото. Р. Єдинак

Сліди доісторичних митців залишилися і в Україні - в пісковиковому пагорбі історико-археологічного заповідника "Кам'яна Могила". Тут в гротах та печерах стародавні люди залишили декілька тисяч малюнків - петрогліфів (з грецького - «різьба по каменю»). Але на відміну від Франції та Іспанії, малюнки тут в основному наносилися на пісковик не фарбами, а висікалися твердим каменем. Утворенні заглиблення лише іноді покривалися мінеральними чорними або червоними фарбами. Хронологія петрогліфів охоплює величезний період від епохи пізнього палеоліту до середньовіччя (від XXIV-XX тис. до н.е. - до XI-XIII ст. н.е.).

Інших прикладів застосування фарб, ніж малюнки в захищених печерах, з тих давніх часів не знайдено. Скоріше за все вони були знищені разом з поверхнями, на яких були виконані. Можна тільки припускати, що фарби використовувалися для оздоблення культових предметів і речей щоденного вжитку, а також власної шкіри. Подібну поведінку людей ми можемо побачити і сьогодні на прикладі племен, які живуть відособлено від цивілізації в Африці, Австралії і Південній Америці, та прикрашають свою шкіру візерунками з допомогою спеціально виготовлених фарб. Відмічено, що такі фарби також захищали шкіру від агресивних комах, сонячного випромінювання і мали лікувальний ефект. Ці фарби природнім чином еволюціонували в косметичні засоби, які сьогодні використовуються майже усіма.

Наскільки ефективно - це вже інше питання. В епоху пізнього палеоліту (40 000 років до н.е.), неоліту (8500 років до н.е.) і до періоду розвитку стародавніх цивілізацій, люди використовували інструмент з каменю, деревини і природних матеріалів, які можна знайти в оточуючому середовищі. Це були здебільшого одноразові інструменти або вони застосовувалися короткий проміжок часу, і тому не було ні потреби, ні можливості значно продовжити тривалість їх експлуатації з допомогою лакофарбових покриттів.

Групи мисливців, які постійно мігрували застрадами диких тварин, що були джерелом їх їжі, використовували для полювання підручні засоби, які вони знайшли в даний момент або швидко підготували перед цим (каміння, колоди, кам'яні сокири і ножі). Фарби найчастіше використовувалися для культових цілей, щоб "зачарувати" потенційну здобич, задобрити сили природи і богів, а також лишити про себе згадку для нащадків.

Л. Бросковська

А. Кубацкі

***Продовження цієї статті Ви можете знайти у журналі "Покраска
Профессиональная" №1 (96) 2019***

Джерело: